

„Ha belevágnak
az agyba,
házsártos vagyok”

BESZÉLGETÉS ARI CSILLA RÁJA- ÉS CÁPAKUTATÓVAL

Szedem a lábam a Campona Tropicáriumban, mert azt ígérték nekem, hogy a cápaetető-akváriumnál találok egy ifjú hölgyet, aki rájában és cápában ugyanúgy otthon van, mint én a hekkben és rántott pontyban. Erre látok egy gyönyörű lányt, aki a búvárruhát úgy húzza magára, mintha selyemharisnya lenne, a légzőmaszkot pedig rúzs helyett teszi a szájára. Profi modellnek tűnik, pedig az állatok neurobiológiájával foglalkozik. Az kábé olyan, hogy ha nem teszed rá az egész életed, nem lesz belőled semmi, maximum állatgondozó a majomketrecben. De Ari Csilla minden szempontból más. Mindjárt kiderül.

idő után megakadtam, mert nem tudtam hozzájutni a porcos tengeri halak, a ráják és a cápák agyához. Szerencsém volt. Akkoriban nyitott a Campona Tropicáriuma, s Floridából cápákat szállítottak Budapestre. Sajnos egy barna szirti cápa elpusztult az utazás során. Ezt a hírt a tévében láttam, s akkor vettem egy nagy levegőt. Telefonáltam a Tropicáriumba, mondtam, ki vagyok, s hogy nagy szükségem lenne a cápa agyára. Nem adják-e nekem? Rövid ideig csend a vonal másik végén. Aztán mégis azt mondták, hogy az enyém, ha klopéralom magamnak a lefagyasztott kétméteres állatból. Így kezdődött a Camponával való együttműködés.

– Luc Besson Nagy kétség című filmjéből tudom, hogy a búvárokat titokzatos erők húzzák a halálos mélységek felé.

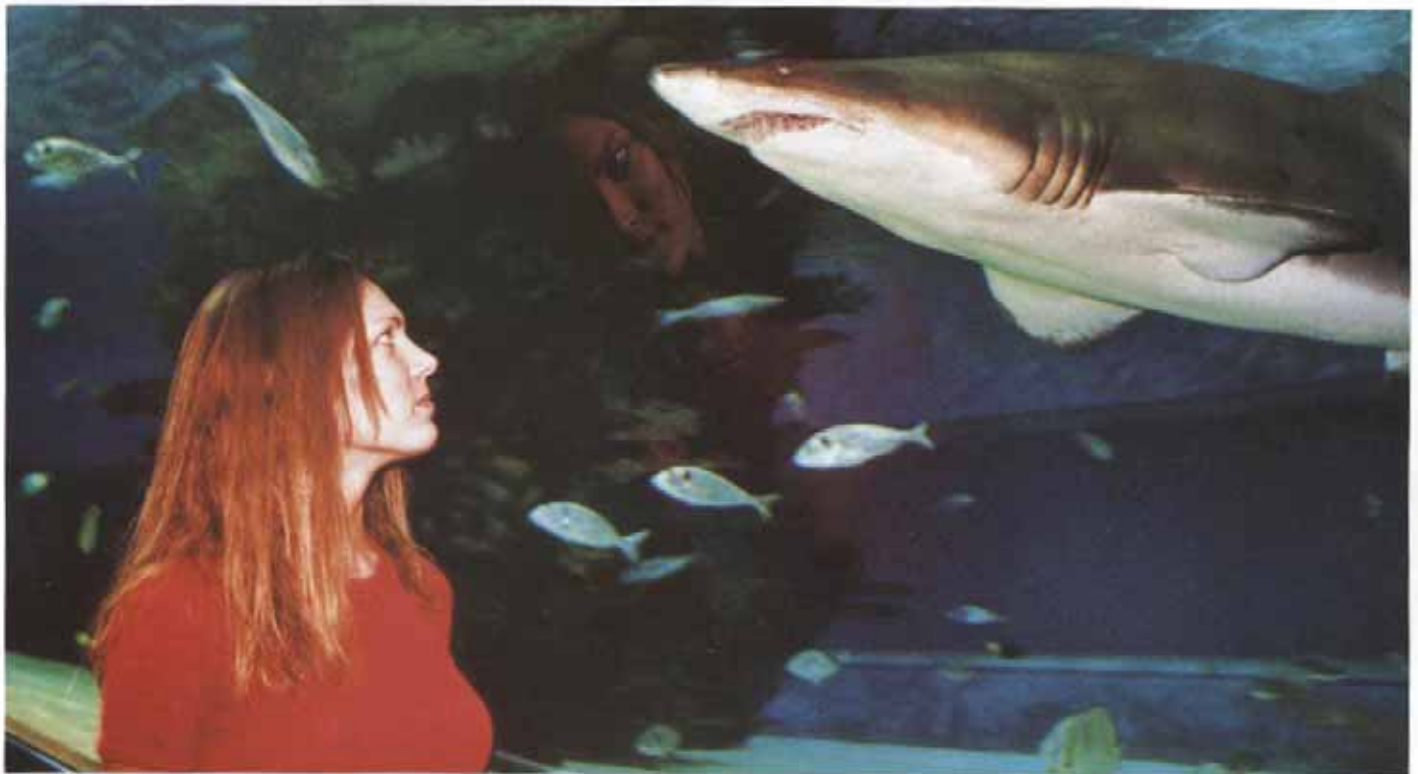
evés nélkül. Az agyuk vetekszik a madarakéval, sőt az emlősökéhez hasonlóan működik némely területen.

– Ehhez a szakmához állandóan tanulni kell. Méghozzá latinul. Hogy tud magánéletet kialakítani?

– Igen, ha valaki találkozni akar velem, kénytelen lemerülni a tengerbe. A külsőm és a korom inkább hátrány, mert egy tudományos team munkájában más értékek érvényesülnek. De miután elektronikusán cserélődnek az információk, leginkább e-mailen meg SMS-en terjednek, azt se tudják, hogy nő vagyok. Ez akkor derül ki, amikor kiutazom a kutatóintézetbe.

– Hogyan jut cápák közelébe?

– Én sem teszek mást, mint a kollégáim: alapítványoknál pályázok. Ami nem könnyű, mert

– Ha jól tudom, akkor ördögrája- és cápa-agykutató. Talán kézenfekvőnek tűnik a kérdés, de miután Magyarország határait nem mossa sós víz, mégis felteszem. Hogyan jutott az az örültség az eszébe, hogy pontynál nagyobb halakkal foglalkozzon?

– Tizenhárom éves koromban, egy horvátországi nyaralás során merültem le először a tenger mélyére. Mire feljöttem, már tudtam, hogy én a tengerek biológiájával akarok foglalkozni. Valóban, úgy néztek rám akkor, tizenhárom évesen, mintha elment volna az eszem. Ráadásul itthon nincs olyan egyetem, amely erre a képzésre alkalmas lenne. Abban bíztam mindenki, hogy majd kinövöm az álmom. Ám végül mégiscsak a Szent István Egyetem zoológus szakára kezdtem járni.

– Azért ott sem cápából van a kerítés! Hogyan került a tenger ragadozóinak közelébe?

– Idegrendszerrel foglalkozó laboratóriumban kezdtem el dolgozni a diplomamunkámon. Egy

– A mélységi mámorra gondol, amikor úgy érzi az ember, hogy nincs semmire szüksége, eldobálja a felszerelését, s aztán meghal. Én a vízben végtelen nyugalmat és harmóniát érzek. Egyedül vagyok, magamra utalva, saját légzésem hangját hallom, a halak lassú ritmusú mozgása is megnyugtat.

– A filmkritikus és a cápa között nagyon sok hasonlóság van. Mindkettőt utálják a népek, holott nagyon hasznos tevékenységet végeznek.

– A mozi a bűnös, nem a cápák. Spielberg híres filmje sokat ártott. Elkönyvelték róluk, hogy fenevadak, buták, vérszomjasak. Pedig a legtükétebb ragadozó a földön! Alkalmazkodtak saját környezetükhöz, olyan szerveik vannak, amiknek a szerepét fel sem tudjuk fogni. Például elektromos impulzusokat tudnak felfogni, érzékelik az emberi szívverést. Tudják, hogy nyugodt vagy izgatott vagyok. Sőt, még izmaimnak a mozgását is fogják. A szaglásuk is kitűnő. Képesek hónapokon keresztül túlélni,

ritkán szólnak a kiírások cápakutatásról. Sokat segít még a Campona is. Leginkább személyes kapcsolatokon múlik. Egy témavezető tanárom megkérdezte a Kaliforniai Egyetem világhírű San Diegó-i Scripps Oceanográfiai Intézetben dolgozó barátját, hogy nem mehetnék-e ki hozzájuk? Nekem már csak azt a hatalmas pénzösszeget kellett előteremtennem, ami az utazáshoz kellett. Nem is sikerült volna ösztöndíjat kapnom itthon, ha nem küld a Berkley Egyetem ajánlást, hogy megérdemlem.

– Nehezen tudom elképzelni szigorú kutatónak.

– Pedig San Diegóban előfordult, hogy elmondtam reggel, mire van szükségem, s mindenki segített. Néha a fiúkkal, akik mindent hatalmas lendülettel csinálnak, nehéz volt. Ha belevágnak az agyba, akkor házsártos vagyok.

– Támadta meg már rája vagy cápa?

– Harmincsor valószínűbb, hogy villámcsapás öl meg, mint cápa. A rosszul felvillanyozott karácsonyfák több áldozatot követelnek, mint

a cápatámadások. A tengerben van háromszáz fajta rája, ezek közül egyetlenegynek halálos az áramútése, ennek ellenére mindenki retteg tőlük. Pedig a rák elleni gyógyszerek jó része cápaporcából készül. De lehet kivonatukból kezelni pattanást, glaukomát. Szörnyű látni, mekkora vérfürdőt rendeznek a helyi halászok a rájából. Térdig gázolsz a vérben. Szent célom, hogy a kormányokat rávegyem arra, tekintsenek egy-egy rája- vagy cápafajt védettnek. Ha nem tudom a helyi hatóságot rábírní, hogy védje a rájait, akkor az kipu sztul azokról a vizekről. Ilyen egyszerű...

- Van itthon is két cudar helyzetű folyónk. A mérgezett Tiszára meg arra a Dunára gondolok, amit meglátott Cousteau kapitány, és másnap hazament.

- Engem a tenger vonz. Esztétikailag is gyönyörködöm benne. A folyami vizek mások. Különben sem lehet az ember próféta a saját hazájában.

